

15.11.2023

Tampereen hiippakunnan tuomiokapituli

§ 403 Messukylän seurakunnan tilojen käyttö kaikkien parien vihkimisiin

Diaarinumero	DTAM/231/00.02.12/2023
Esittelijä	Piispa Matti Repo
Perustelut	Pappisasessori Juha Itkonen ei osallistunut asian käsittelyyn.

Messukylän seurakuntaneuvostossa käsiteltiin 31.8.2023 kymmenen neuvoston jäsenen jättämä aloite, joka oli 20.4.2023 lähetetty valmisteluun. Aloitteessa esitettiin, että ”Messukylän seurakunnan tilat ovat kaikkien niiden avioliiton solmivien parien käytössä, jotka pyytävät liitolleen siunausta ja haluavat tulla vihityiksi ja viettää häjäjuhlaansa seurakunnassa”. Aloitteen mukaan seurakunta haluaa antaa pareille ja näiden läheisille viestin, jonka mukaan ”Messukylän seurakunta haluaa olla elämässänne mukana kaikissa tilanteissa”.

Kirkkoherran valmistelemassa päätösesityksessä todetaan, että ”kirkon tilat ovat käytössä kaikille kaikkiin niihin toimituksiin, jotka ovat kirkon järjestyksen ja piispainkokouksen ohjeiden mukaisia” ja että ”mahdollisen avioliittokäsityksen ja vihkikäytäntöjen muutoksen on tapahduttava kirkolliskokouksen päätöksellä, ei yksittäisten seurakuntien itsenäisin päätöksin”. Päätösesityksenä oli, että seurakuntaneuvosto merkitsee laaditun vastauksen tiedoksi ja toteaa aloitteen käsitellyksi. Keskustelun aikana tehtiin kuitenkin kannatettu esitys päättää asia aloitteen mukaisesti. Äänestyksessä esitys sai 10 ääntä ja kirkkoherran pohjaesitys 6. Koska asia koski niin kirkon käyttämistä kuin kirkollisia toimituksia ja seurakuntaneuvosto ja kirkkoherra olivat siitä eri mieltä, se siirtyi tuomiokapitulini ratkaistavaksi.

Ote Messukylän seurakuntaneuvoston pöytäkirjasta aloitteineen on liitteenä.

Keskeiset säännökset

Asia on saatettava tuomiokapitulini ratkaistavaksi, jos kirkkoherra ja kirkkoneuvosto ovat eri mieltä: 1) jumalanpalveluksesta tai kirkollisesta toimituksesta; 2) kirkon, siunauskappelin tai kappelin käytöstä; 3) seurakunnan päätettävänä olevasta kolehdista. (KJ 3:39 §)

Uusi kirkko on vihittävä Jumalalle pyhitetyksi tilaksi. Vihittyä kirkkoa saa käyttää vain sen pyhyyteen soveltuviin tarkoituksiin. Kirkon käyttämisestä päättää kirkkoherra yhdessä kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston kanssa. Kirkon käyttöä valvoo kirkkoherra. (KJ 3:53 §)

Jumalanpalveluksessa ja kirkollisissa toimituksissa on noudatettava kirkkokäsikirjaa ja muita kirkolliskokouksen hyväksymiä kirkollisia kirjoja. (KJ 3:1 §)

Kirkolliskokouksen tehtävänä on:

- 1) hyväksyä ja määrätä käyttöön otettavaksi raamatunkäännös, kristinoppi, virsikirja ja kirkkokäsikirja;*
- 2) käsitellä kysymyksiä, jotka edellyttävät kirkon uskoa ja oppia koskevia tai niihin pohjautuvia periaatteellisia kannanottoja, sekä ryhtyä toimenpiteisiin*

15.11.2023

Tampereen hiippakunnan tuomiokapituli

niiden johdosta (KL 5:2 § 2 mom. 1-2 kohta)

Aiempia päätöksiä

Uusittu avioliittolaki tuli voimaan 2017. Sen jälkeen on useissa seurakunnissa tehty päätöksiä antaa tilat kaikkien avioliittoon vihittävien parien käyttöön. Tampereen hiippakunnassa niin ovat päättäneet ainakin Tuomiokirkkoseurakunta, Harjun seurakunta, Lopen seurakunta, Mänttä-Vilppulan seurakunta ja Pirkkalan seurakunta. Riihimäen seurakunnan päätöksestä on käsiteltävänä valitus Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa. Tuomiokapitulin ratkaistavaksi ei ole tätä ennen siirtynyt päätöksiä. Toisaalta tuomiokapituli ei myöskään ole kyseenalaistanut seurakuntien päätöksiä.

Neuvoston ja kirkkoherran eriävän näkemyksen vuoksi kirkkotilan avaamista koskeva päätös on siirtynyt ainakin Mikkelin tuomiokapitulin ratkaistavaksi 2022 (Pieksämäen seurakunta). Tuomiokapituli katsoi, että seurakunta ei voi luovuttaa tilojaan toimitukseen, jota Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa ei ole ja jota pappi ei voi toimittaa rikkomatta pappislupaustaan.

Muualla tehtyjä valituksia on käsitelty ainakin Helsingin hallinto-oikeudessa 2023 (Espoon Tuomiokirkkoseurakunta ja Tapiolan seurakunta). Hallinto-oikeus kumosi päätöksistä tehdyt valitukset ja totesi seurakunnilla olevan oikeus päättää tilojen käytöstä. Kyseessä ei katsottu olleen päätös kirkon avioliittokäsityksen muuttamisesta, sillä sellainen ei ole seurakuntaneuvoston toimivallassa.

Kirkolliskokous ei ole päättänyt muuttaa kirkon avioliittokäsitystä siten, että papit voisivat vihkiä myös samaa sukupuolta olevia pareja. Kirkkokäsikirja tuntee vain miehen ja naisen avioliittoon vihkimisen. Korkein hallinto-oikeus vahvisti v. 2020 kirkolla olevan oikeus päättää asiasta omassa järjestyksessään.

Tuomiokapitulin arvio

Oikeusistuimien harkinta on kohdistunut päätösten lainmukaisuuteen. Tuomiokapitulin arviointi ei kohdistu siihen, onko seurakunnalla oikeutta päättää yhdessä kirkkoherran kanssa kirkon olevan kaikkien avioliittoon vihittävien parien käytössä. Tuomiokapitulin tehtävänä on arvioida, 1) voidaanko tällaista päätöstä tehdä joutumatta ristiriitaan kirkossa voimassa olevan avioliittokäsityksen kanssa, 2) onko kirkkotilan avaaminen kaikille aviopareille vihkimistä tai siunaamista varten soveltuvaa kirkon pyhyteen, sekä 3) merkitseekö paikallinen tilapäätös kirkon päätöksentekojärjestyksen ohittamista. Lopuksi 4) arvioidaan päätöstä tarkoituksenmukaisuuden näkökulmasta.

1) Messukylän seurakuntaneuvoston käsittelemässä aloitteessa muistutetaan, että vaikka kirkolliskokous ei ole tehnyt päätöstä samaa sukupuolta olevien parien vihkimiseksi, pareja on kuitenkin vihitty ”kristillisin menoin”. Aloite ei sisällä ehdotusta vihkimisten aloittamiseksi seurakunnan tiloissa. Myös kirkkoherran valmistelemassa pohjaesityksessä myönnetään, että ”päätöksellä ei oteta kantaa itse avioliittokysymykseen ja kirkolliskokouksen mahdollisiin tuleviin päätöksiin eikä pappien tai muiden työntekijöiden

15.11.2023

Tampereen hiippakunnan tuomiokapituli

osallistumiseen samaa sukupuolta olevien henkilöiden vihkimiseen”. Aloite on rajattu tilojen avaamiseen mahdollisia vihkimisiä varten. Sitä ei ole kohdistettu avioliittokäsitykseen, jota koskevat päätökset tehdään kirkolliskokouksessa. Toisaalta aloite näyttää ilmaisevan tukensa sille, että papit jo vihkivät myös samaa sukupuolta olevia pareja. Näiltä osin sen voi nähdä olevan jännitteessä voimassa olevan käsityksen kanssa, mutta ennen muuta avoin tulevaisuudessa mahdollisesti tapahtuville muutoksille.

2) Vihkimisen soveltuvuutta kirkon pyhyteen tulee arvioida sen valossa, mitä avioliittoon vihkimisessä tapahtuu. Siinä vedotaan Jumalan luomistyöhön, kiitetään hänen antamastaan puolisoista, rukoillaan siunausta liitolle, kuunnellaan Jumalan sanaa ja kehoitetaan keskinäiseen rakkauteen ja uskollisuuteen. Puolisot ilmaisevat julkisesti tahtonsa solmia avioliitto ja sitoutua toisiinsa. Vihkitilaisuudessa seurakunta laulaa yhdessä virren ja rukoilee Herran rukouksen sekä ottaa vastaan Herran siunauksen. Koko toimitus tapahtuu Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Nämä kirkollisen avioliittoon vihkimisen ainekset soveltuvat kirkon pyhyteen kihlaparista riippumatta. Ne pyhittävät itse toimituksen.

Tampereen piispa on avioliittolain muutoksen voimaantultua lähettänyt kirkkoherroille 7.5.2017 kirjeen, jossa muistutettiin aiemmasta ohjeesta rukoilla parisuhteen solmineiden puolesta sekä tähdennettiin rukouksen soveltuvuutta kirkkotilaan. Samassa yhteydessä piispa neuvoi, että messussa voidaan ilmoittaa myös samaa sukupuolta olevien parien avioliittoja sekä rukoilla niiden puolesta. Sekä avioliittoon vihkimisen kaava soveltuvinkin osin käytettynä että jo annetut ohjeet rukouksesta näyttävät suuntaa siihen, että kirkkotilan käyttö kaikkien avioparien vihkimiseen tai siunaamiseen on soveltuvaa kirkon pyhyden kannalta.

3) Paikallisia päätöksiä voi arvostella yrityksestä ratkaista kysymys samaa sukupuolta olevien parien vihkimisestä vain tilakysymyksenä. Avioliiton solmivien hengellisen tuen kannalta olisi tärkeää, että koko kirkko yhtyisi rukouksiin heidän puolestaan. Tätä tarkoitusta varten kirkolla ylipäätään on kirkolliskokouksen määräämismistöllä hyväksymä yhteinen käsikirja. Ilman kokonaiskirkollista ratkaisua vihkimiset ovat yksittäisten pappien hyvän tahdon ja hengellisen tuen ilmauksia.

Samana teeman piirissä kirkolliskokous on kahden vuosikymmenen aikana käsitellyt samaa sukupuolta olevien parisuhteen siunaamista (2003), pastoraalista ohjetta rukouksesta parisuhteen rekisteröineiden kanssa ja heidän puolestaan (2010), piispainkokouksen kirjettä avioliittolain muutoksen johdosta (2016), kirkkohallituksen oikeudellista selvitystä avioliittolain muutoksen vaikutuksista (2016), piispainkokouksen selvitystä vihkioikeudesta luopumisesta (2018), aloitetta avioliittokäsityksen laajentamiseksi (2018), piispainkokouksen selvitystä vaihtoehdoista avioliittokäsitykseen liittyvän erimielisyyden ratkaisemisesta (2020) ja viimeksi piispainkokoukselle osoitettua pyyntöä jatkaa edellisen selvityksen työskentelyä (2022), mikä onkin parhaillaan piispainkokouksessa työn alla.

15.11.2023

Tampereen hiippakunnan tuomiokapituli

Vaikka asiaa seurakunnissa käsitellään tilakysymyksenä, sillä ei lopulta voida ohittaa kirkon lailla säädettyä päätöksentekojärjestystä. Kirkolliskokouksen suunta näyttää edellä kuvatun valossa olevan kohti vihkimisille myönteistä ratkaisua. Kirkolliskokouksen määränemmistövaatimus hidastaa tarkoituksellisesti päätöksentekoa periaatteellisissa kysymyksissä varmistaakseen riittävän tuen seurakunnissa ja varjellakseen siten kirkon ykseyttä. Täpärät enemmistöpäätökset voivat kärjistä vastakkainasetteluja, hämärtää näkemästä yhdistäviä asioita, vahvistaa epäluuloja ja haitata kaikkea päätöksentekoa ja yhteistä todistusta.

4) Messukylän kirkkoherra kirjoittaa esittelyssä tehtävänsä olevan tarkastella asiaa ”voimassa olevan järjestyksen näkökulmasta”, ”ei sellaisen, joka ei vielä ole voimassa, vaikka se perustuisi monen seurakuntalaisen tahtoon”. Tuomiokapituli toteaa, että kirkkoherran kielteisen päätösesityksen perustelut ovat oikeita. Niissä keskitytään kirkon järjestyksenmukaiseen päätöksentekoon ja kirkkoherran valvontatehtävään sekä kannetaan huolta seurakunnan ykseydestä. Tuomiokapitulin mielestä kirkkoherra muistuttaa myös aivan oikein, että aloitteen tavoite korostaa seurakunnan avoimia ovia kaikille ihmisille on hyvä: ”Jokainen ihminen on Jumalalle rakas ja Hänen edessään saman arvoinen riippumatta mistään ihmisen ominaisuudesta”.

Tuomiokapituli palaa kuitenkin Messukylässä käsitellyn aloitteen tarkoitukseen. Aloitteen tekijöiden mukaan ”haluamme antaa viestin, jonka mukaan Messukylän seurakunta haluaa olla elämässänne mukana kaikissa tilanteissa”. Tilojen avaamisella halutaan sulkea kaikki seurakunnan yhteyteen. Tuomiokapituli näkee tässä syvän hengellisen tarkoituserän. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon strategia vuoteen 2026 asti on nimeltään Ovet auki. Sen kolmas tavoitekokonaisuus on otsikoitu Ovet auki kaikille. Lähtökohtana on vastakkainasettelujen purkaminen. ”Edistämme yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Toimintamme on tietoisesti mukaan kutsuvaa. Kaikki ihmiset ovat tervetulleita seurakunnan toimintaan.” Kirkkojen ja kaikkien seurakuntatilojen ovien avaaminen kaikille avioliittoon vihittäville pareille on tämän strategian mukaista. Seurakuntien on syytä vahvistaa viestiä, jonka mukaan jokainen on tärkeä ja Jumalalle yhtä rakas. Siksi on myös edettävä sitä kohti, että kaikki avioliitolleen Jumalan siunausta pyytävät voidaan vihkiä kirkollisesti.

Esitys

Tuomiokapituli päättää, että Messukylän seurakuntaneuvoston käsittelemä aloite tilojen käytöstä kaikkien parien vihkimisiin ratkaistaan sille äänestyksessä tuen osoittaneen enemmistön mukaisesti.

Käsittely ja päätös

Tuomiokapitulin maallikkojäsen Tiina Eskelinen teki vastaesityksen, että tuomiokapitulin päätös olisi Messukylän seurakunnan seurakuntaneuvostossa olleen kirkkoherran päätösesityksen mukainen. Vastaesitystä ei kannatettu.

Tuomiokapitulin päätökseksi tuli pohjaesitys.

Tuomiokapitulin maallikkojäsen Tiina Eskelinen jätti päätökseen eriävän mielipiteen (liite).

15.11.2023

Tampereen hiippakunnan tuomiokapituli

Toimenpiteet	Pöytäkirjanote Messukylän seurakunta.
Lisätiedot	piispa Matti Repo, sähköposti: matti.repo@evl.fi
Muutoksenhaku	Päätökseen ei kirkkolain 12 luvun 14 §:n 1 momentin 5-kohdan mukaan saa hakea muutosta.

Eriävä mielipide

Asia: Kapitulin ratkaisu asettua seurakuntaneuvoston jäsenten enemmistön kannalle ja kirkkoherran näkemystä vastaan Messukylän seurakunnan seurakuntaneuvoston 31.8.2023 kokouksen päätöksessä koskien aloitetta seurakunnan tilojen käytöstä kaikkien pariin vihkimisestä seurakunnan tiloissa.

Vaikka kyseessä on ensisijaisesti kirkkotilojen käyttö eikä se, kenellä kuuluu oikeus tulla vihityksi avioliittoon kirkossa, on kyseessä kuitenkin hämmentävä ennakkotapaus. Avioliittoon vihkimisoikeuden laajentaminen samaa sukupuolta olevia koskevaksi kuuluu kirkolliskokouksen päätäntävällän piiriin. Yksittäiset papit ja yksittäiset seurakunnat ovat alkaneet toteuttaa uutta käytäntöä seksuaalivähemmistöön kuuluvien vihkimisessä ja nyt Tampereen tuomiokapituli ratkaisullaan ottaa, joskin epäsuorasti, samansuuntaisen kannan ja osaltaan on ohittamassa kirkon virallista päätöksentekoprosessia. Näinkö tämä asia etenee? Pidän tällaista kehitystä arveluttavana, vaikka ymmärrän aloitteen tekijöiden tehneen esityksensä hyvässä tarkoituksessa sen perusteella, mikä heistä tuntuu oikealta. Kirkon on toki oltava auki kaikille, mutta kirkon on myös oltava uskollinen omille lainsäädöksilleen.

Herää myös kysymys avataanko tämäntyyppisellä menettelyllä ”ovet auki” muillekin kirkon järjestykseen liittyville asioille, esim. vaikka ehtoollisen avaamiselle kirkkoon kuulumattomille tai toiseen uskontokuntaan kuuluville? Tai kirkkoon kuulumattomien vanhempien lapsen kasteelle (jos jostain syystä sitä vaikka isovanhemmat kovasti toivovat)? Avataanko kirkkotilat ylipäänsä kenelle tahansa, joka tiloja kaipaa, huolimatta ehkä hyvinkin kirkon opin vastaisesta toiminnasta ja sanomasta? Ohitetaanko kirkkoherran näkemys, jos e.m. tapaiset asiat ovat seurakuntaneuvoston mielestä ok?

Tampere 15.11.2023

Tiina Eskelinen